

Olimpiai szakköri feladatok 2013. november 11-re

1. (bonyolult pályák – egyszerű megoldások)

a) Két lovag 500 m távolságból indul egymás felé. Az egyik 12 km/h, a másik 13 km/h sebességgel halad. Egy légy a lovagokkal egyszerre indul el az egyik lovag orráról, 20 km/h sebességgel. Átszál a másik lovag orrára, onnan azonnal visszaindul, és így tovább. Mekkora utat tesz meg a légy?

b) Három (n) katicabogár egy a oldalú szabályos három- (n) -szög csúcaiban van. Mindegyik egyszerre elindul azonos v sebességgel a jobb szomszédja felé, és állandó sebességgel mindig arra megy, amerre a szomszéd éppen van. Mekkora utat tesz meg egy katicabogár a találkozásig?

c) Egy testet egy olyan lejtőre teszünk, ahol magától még épp nem indul el, de ha lefelé meglöknénk, egyenes sebességgel csúszna. Mekkora lesz a sebessége hosszú idő után, ha v sebességgel vízszintesen (a lejtő esésvonalára merőlegesen) lökjük meg?

2. (grafikus ábrázolás)

Egy csille $\alpha = 10^\circ$ -os lejtős pályán lefelé gurul. Tömegközéppontja közepén, $h = 0,8$ m magasan van. A tengelyek távolsága $d = 0,6$ m. A kerekek és a talaj közti súrlódási együttható $\mu = \mu_0 = 0,4$.

Mekkora lehet a maximális lassulása,

a) ha csak a hátsó tengelyt fékezzük?

b) ha csak az első tengelyt fékezzük?

Ábrázold a fékezett tengelyre ható súrlódási erőt a tengelynyomás függvényében! Jelöld be a grafikonon a megcsúszás illetve a borulás határát! Vizsgálj meg a grafikon segítségével más geometria viszonyokat is! (A kocsit d/h , a lejtőt $\mu/\tan\alpha$ jellemzi.)

3. (numerikus egyenletmegoldás)

Az M és m tömegű testek súrlódásmentesen mozoghatnak a talajon. Az M tömegű test egy D rugóállandójú rugóhoz van rögzítve, melynek másik végét a függőleges falhoz rögzítettük. Kezdetben az M tömegű test áll, az m tömegű test pedig v_0 kezdősebességgel közeledik, és a másik testtel (esetleg többször is) tökéletesen rugalmasan ütközik.

Mekkora legyen a két tömeg aránya, hogy végül maximális v sebességgel távolodjon? Mekkora v maximális értéke? Keress több megoldást is!

(A numerikus megoldáshoz szükséged lehet adatokra: legyen $M/D = 1\text{ s}^2$!)

4. (differenciálszámítás – csak haladóknak)

Egy vízszintes tengelyű forgásszimmetrikus dobra egy rétegben, szorosan egymás mellé d átmérőjű L hosszúságú acélkötelet csévélünk. A kötéel végére M tömegű testet akasztunk.

Milyen legyen a dob alakja, ha azt akarjuk, hogy a testet állandó fékezónyomatékkal egyenes sebességgel tudjuk leereszteni? Próbáljuk meghatározni a dob alakját megadó $r(x)$ függvényt!

Adatok: $d = 3$ cm, $r_{\min} = 1$ m, $\rho_{\text{kötél}} = 7800$ kg/m³, $L = 300$ m, $M = m_{\text{kötél}}$

Vankó Péter